

Samen bouwen aan de toekomst

Conceptverkiezingsprogramma D66 Den Haag 2026-2030

Voorwoord Rob Jetten

Nederland is het land van vrijheid en vooruitgang. Een land van doeners, dromers en durvers. Van mensen die samen de schouders eronder zetten en problemen met elkaar aanpakken. Maar dat lijkt soms te zijn verdwenen. De politiek blijft hangen in stilstand. Ruziemakers bepalen de toon en roepen vooral wat níet kan. Terwijl oorlog en een instabiele wereld ons allemaal raken, wint partijpolitiek te vaak van het landsbelang. Daardoor blijven echte doorbraken uit. Dat frustreert, jou én mij. Want wij willen vooruit.

Bij deze verkiezingen kan het anders. Wij zijn opgericht om de democratische rechtsstaat te versterken en de status quo te doorbreken. Dat is vandaag net zo hard nodig als in 1966. Wij komen op voor de positieve krachten in ons land. Voor alle mensen die samen de mouwen opstropen en laten zien dat het wél kan. Met de moed om ook over onze eigen schaduw heen te stappen – als we daarmee de boel in beweging brengen. Vooruitgang zit in ons DNA. Onze toekomst maken we zelf.

Want uiteindelijk willen we allemaal ongeveer hetzelfde. Een huis in een veilige buurt. Werk dat loont. De vrijheid om te houden van wie je wilt. Leven met het vertrouwen dat de toekomst – ook die van onze kinderen – iets is om naar uit te kijken. Daar bouwen we met dit programma aan. Aan jouw toekomst, aan de toekomst van ons allemaal, aan de toekomst van Nederland.

Wat als we weer durven dromen op de schaal van de Deltawerken of de Flevopolder? We creëren nieuw land tussen Amsterdam en Flevoland, als eerste stad van de tien. En dat is nog maar het begin.

D66 kiest voor vijf grote doorbraken die weer ruimte maken voor vooruitgang:

- 1. Tien nieuwe steden – een eigen thuis voor iedereen.**
- 2. Onderwijs op maat voor elke Nederlander – altijd blijven leren, op een manier die bij je past.**
- 3. Betaalbare, groene energie van eigen bodem – goed voor je portemonnee én voor het klimaat.**
- 4. Een nieuwe, slimme economie – volop ruimte voor ondernemers en innoveren met lef.**
- 5. De gezondste generatie ooit – want ziekte voorkomen is beter dan genezen.**

We hebben het in ons om weer groots te denken. Door voort te bouwen op wat mensen in het hele land al doen, en door samen met alle positieve krachten onze toekomst vorm te geven. Met gelijke kansen voor iedereen. Zodat jij – wie je ook bent en waar je ook vandaan komt – de vrijheid hebt om zelf richting te geven aan je leven. In een vrij, veilig en verenigd Europa.

Die toekomst begint vandaag. Met jou, met ons.
Het kan wél.

Rob Jetten, lijsttrekker

Rob Jetten

Voorwoord Yousef Assad

Wil je echt thuis zijn in Den Haag dan heb je een plek nodig die van jou is. Ik vond die plekken in Ypenburg, in Leyenburg en nu in Laak. Van thuis bij mijn ouders tot studio's, iedere stap liet me voelen hoe bijzonder het is om hier te wonen. Dat gun je iedereen. Toch blijft dat voor veel stadsgenoten ver weg. Studenten zitten uren in de trein, jonge gezinnen schuiven hun dromen vooruit en ouderen verliezen hun zelfstandigheid. Hierin zie je de dilemma's van onze stad. Voor de één is ruimte en uitzicht het belangrijkste, voor de ander is diezelfde plek een woning en een nieuw begin. Je moet durven kiezen. D66 kiest voor bouwen, ook als dat schuurt, omdat we geloven dat meer Hagenaars recht hebben op een thuis en de kans om hun leven op te bouwen.

Maar een thuis gaat verder dan stenen en muren. Het gaat ook om de vrijheid om jezelf te zijn. Een stad waar ouderen zonder zorgen hun dagelijkse boodschappen doen en zich welkom voelen in hun eigen buurt. Waar niemand wordt buitengesloten vanwege geloof, uiterlijk of wie je liefhebt. Nog steeds zijn er vrouwen die 's avonds een sleutel tussen hun vingers dragen, gediscrimineerd worden vanwege hun hoofddoek en ouders die zich zorgen maken over de veiligheid van hun kinderen. Dit mogen we nooit normaal vinden. Samen staan we voor buurten waar Hagenaars elkaar kennen, voor groene wijken die ruimte geven voor ontmoeting en voor een stad die laat zien dat iedereen erbij hoort. Vrijheid is een goed dat we samen beschermen. Dat is waarom we zorgen voor preventie die werkt, voor veilige en fijne openbare plekken, stellen we grenzen en grijpen we in wanneer dat nodig is.

Vrijheid krijgt pas waarde als je ook vooruit kunt. Voor kinderen en jongeren begint dat bij onderwijs. Het is onderwijs dat deuren opent, dromen groter maakt en verschillen kleiner. Ieder kind in Den Haag verdient die kans, waar hun wiegje ook staat. En juist daarom bouwen we aan sterke scholen in iedere wijk, met docenten die kinderen verder brengen en bibliotheken waar jong en oud leren, lezen en ontdekken. Wij weten hoe groot de kracht van onze stad is wanneer we die diversiteit vieren en ruimte geven aan talent. Waar kinderen samen leren, sporten en gezamenlijk bouwen aan de toekomst. Want wie sterk begint, kan later vrij en zelfstandig zijn eigen weg gaan.

Met dit verkiezingsprogramma kiest D66 niet voor de makkelijke weg, niet voor de luidste stem, maar voor de weg vooruit. Voor een Den Haag waar meer Hagenaars een sleutel in handen krijgen naar hun eigen thuis. Voor een stad waar vrijheid voelbaar is op straat en waar kinderen de kans krijgen om groter te dromen dan hun wieg ooit deed vermoeden. Wij geloven in een stad die durft te veranderen om sterker te worden, die de lange termijn boven de korte rekensom zet en die vertrouwen geeft aan komende generaties. Samen houden we Den Haag de mooiste stad van Nederland waar iedereen de toekomst tegemoet kan gaan, vrij en vol leven.

Yousef Assad, lijsttrekker D66 Den Haag

Inleiding

Den Haag is een groene stad aan zee die vertrouwd en dichtbij aanvoelt. In het jaar 2050 telt Den Haag zo'n 650.000 inwoners, een flinke groei ten opzichte van nu. In onze toekomstdroom voor de stad zijn scholen, bibliotheken en parken meegegroeid met het aantal inwoners. Den Haag is een bruisende, groene stad. Alles is op loop- en fietsafstand van je huis te vinden. We rijden minder met de auto in de stad. De goede voorzieningen en de florerende economie trekken nog meer bedrijven en kantoren naar de stad. Het gaat goed met Den Haag. We hebben flink geïnvesteerd in snel, betrouwbaar en betaalbaar openbaar vervoer, waarmee ook nieuwe stadswijken goed bereikbaar zijn. Onder andere in het Central Innovation District bij het Centraal Station en Nieuw-Laakhaven. Het uitgebreide netwerk van fiets- en wandelpaden heeft de stad nog veiliger gemaakt. Verkeersslachtoffers komen vrijwel niet meer voor in Den Haag. Wijken zijn ingericht voor iedereen. Of je nu 8 of 80 jaar bent, je kan veilig over straat. De Haagse straten zijn schoon, net als de lucht. De stad wordt dan ook volop gebruikt om in te spelen, te sporten en van het vele groen te genieten. Den Haag is een stad die naar de toekomst kijkt: we hebben onze groene energiewinning op orde, zijn klimaatneutraal en de kustverdediging staat als een huis. Natte voeten krijgen inwoners alleen pootjebadend aan het strand.

Den Haag is de stad waar iedereen de vrijheid heeft om het beste uit zichzelf te halen. In welke wijk of buurt je ook woont, je hebt toegang tot het best passende onderwijs, tot schone lucht en tot plekken om te bewegen en te ontspannen. In de toekomst breng je je kinderen, net zoals de burens van een aantal straten verderop, naar de brede buurtschool van je wijk of buurt. Omdat de kinderen van deze school al vanaf jongs af aan bij de voorschoolse opvang terecht kunnen, starten ze op een gelijkwaardige manier aan de basisschool. Onderwijs, kinderopvang en jeugdzorg werken samen vanuit dezelfde locatie. Jongeren hebben een veilige plek om op te groeien en gelijkwaardig door te stromen naar het mbo, het hbo of de universiteit. Den Haag is een stad waar iedereen veilig en zichtbaar zichzelf kan zijn, ongeacht van wie je houdt, wat je gelooft, wat je geslacht is of hoe je eruitziet. Die waarden beschermen wij door ze uit te spreken.

Den Haag biedt alle gemakken en geborgenheid van een dorp waar mensen elkaar kennen, en de voorzieningen en allure van een grote wereldstad. De wereld komt hier samen en dat zie je terug in de vele internationale instellingen die hier zitten. Den Haag is en blijft de internationale stad van vrede en recht. In de internationale instanties in Den Haag, zoals het Internationaal Strafhof en het Vredespaleis, wordt in veiligheid gewerkt aan het vreedzaam oplossen van onrecht en conflicten. Den Haag staat in de toekomst bovendien bekend als dé stad van de cybersecuritysector.

Het culturele leven bloeit in Den Haag. Je kunt prachtige voorstellingen en tentoonstellingen van wereldniveau gewoon bezoeken in de theaters, broedplaatsen en musea in de buurt. Voor iedereen die eigen talenten wil ontdekken is er in elk stadsdeel een volwaardig cultuuranker en een bibliotheek. De bibliotheek is dé plek voor persoonlijk en laagdrempelig contact met buurtbewoners onderling en met de gemeente. Met lokale vrijwilligers is er altijd een passend programma in de bibliotheek georganiseerd voor de wijkbewoners.

De gemeente werkt vanuit vertrouwen, niet vanuit wantrouwen. Inwoners hebben daardoor ook meer vertrouwen in de gemeente. Ideeën van ondernemers, burgers en wijken krijgen meer ruimte en zijn eenvoudig te organiseren. Buren kennen elkaar en kijken naar elkaar om.

Om deze stad te realiseren zijn soms lastige keuzes en lef nodig. In dit verkiezingsprogramma staat hoe wij deze ideale stad willen bereiken. In de volgende hoofdstukken staan de acties die we de komende vier jaar willen uitvoeren om te komen tot deze stad.

We hebben dit programma niet alleen geschreven. Heel veel ideeën komen van inwoners en organisaties uit de stad zelf. Wij zijn jullie daarvoor dankbaar. Samen bouwen we aan de groene, veilige en verbonden stad uit onze dromen.

De verkiezingsprogramma commissie

Inhoudsopgave

Voorwoord Rob Jetten	2
Voorwoord Yousef Assad	3
Inleiding	4
Programma	
1. Een leefbare en bereikbare stad: wonen en mobiliteit	7
2. Een stad waar iedereen gezond en zonder zorgen kan opgroeien: onderwijs en jeugd	12
3. Een stad die voor iedereen werkt: lokale economie en bestaanszekerheid	17
4. Een groene stad met een duurzame economie: klimaat, natuur en groen	23
5. Een stad waar we voor elkaar zorgen: zorg en gezondheid	27
6. Een levendige en inspirerende stad: cultuur, bibliotheek en sport	32
7. Een veilige stad waar iedereen zichzelf kan zijn: vrijheid en veiligheid	36
8. Een stad waar iedereen gehoord wordt: goed bestuur en democratie	41

Hoofdstuk 1

Wonen en mobiliteit

Een leefbare en bereikbare stad

Den Haag groeit en dat betekent meer mensen in de stad. We bouwen binnen de bestaande stad, met oog voor leefbaarheid, klimaat en architectonische kwaliteit. Fietzers, voetgangers en OV-gebruikers krijgen de ruimte. Schone, gezonde en veilige mobiliteit is de norm. De openbare ruimte is van ons allemaal: groen, toegankelijk en uitnodigend. Zo maken we van Den Haag een stad waar wonen, bewegen en ontmoeten in balans zijn. Woningbeleid voeren we uit in samenwerking met andere gemeenten in de regio.

Wonen is een mensenrecht

Het is bijna onmogelijk voor jongeren en starters om nog een huis te vinden: de woningnood is hoog. D66 wil dat er meer betaalbare woningen bijkomen. Enerzijds door nieuwe woningen te bouwen, maar ook door in de bestaande stad de doorstroming op de woningmarkt te stimuleren.

D66 zorgt voor:

- **Meer betaalbare koop- en middenhuurwoningen.** Bij nieuwbouw stellen we een norm van 40%. Zo houden we de stad toegankelijk voor mensen die we elke dag nodig hebben, zoals zorgverleners, leraren, politieagenten en vele anderen.
- **In buurten met weinig sociale huur** bouwen we minimaal 30% sociale huur bij. In wijken waar al veel sociale huur is, blijft het aandeel in nieuwe projecten minstens 20%, maar geldt een maximum van 50% in de wijk.
- **Meer ruimte voor het splitsen van woningen** in wijken waar daar ruimte voor is en de leefbaarheid niet onder druk staat. Ook hospitaverhuur en verkamers gaan we versoepelen. Met het 'optoppen' of opbouwen van woningen kan de woningvoorraad versneld worden aangepast aan de veranderende stad met steeds meer eenpersoonshuishoudens.
- **Het aanpakken van leegstand.** We kijken uit naar de toepassing van de leegstandsverordening die onder andere dankzij D66 per 2026 ingaat. D66 wil zo snel mogelijk effect zien, bijvoorbeeld door eigenaren te beboeten als hun pand langer dan 12 maanden leegstaat.
- **Actiegebieden om richting en tempo te geven** aan sloop- en nieuwbouwprojecten. Ook zetten we het voorkeursrecht in wanneer grond of vastgoed nodig is voor woningbouw.
- **Dakloosheid tegengaan door het te zien als een woonprobleem.** Er moet een omslag komen van (maatschappelijke) opvang naar 'wonen eerst': mensen die dakloos zijn geraakt, krijgen zo snel mogelijk een eigen plek door een urgentieverklaring.
- **Vrijheid om een passende woonvorm te kiezen.** D66 biedt ruimte aan mensen die een woning willen delen, zorgwoningen, woongroepen of hofjeswoningen voor ouderen en levensloopbestendige woningen.
- **Hulp door een speciaal ondersteuningsteam** aan bewoners als hun woonsituatie te lang onzeker blijft door bezwaren of procedures, zoals in Zuidwest nu het geval is.
- Samenwerking met buurgemeenten en de Provincie voor **een eerlijke spreiding van aandachtsgroepen** en voldoende betaalbare woningen in de regio

- **Marktpartijen zijn nodig** om nieuwbouw van de grond te krijgen. Daarom trekken we pensioenfondsen aan om te investeren in middenhuur en betaalbare woningen. Dat doen we via een gezamenlijk investeringsfonds.
- Bouwprojecten benutten we maximaal voor extra woningen. **Bij nieuwe projecten krijgt het recht op wonen voorrang** boven belangen als een mooi uitzicht, zodat meer mensen een betaalbaar huis kunnen vinden.

Verantwoorde groei

Een stad is meer dan een aantal woningen bij elkaar. Om een leefbare stad te blijven, zorgen we ervoor dat belangrijke maatschappelijke voorzieningen op maximaal 15 minuten wandel- of fietsafstand zijn. Denk hierbij aan scholen, bibliotheken, huisartspraktijken, cultuur, sport en horeca. De groei van het aantal woningen gaat hand in hand met de groei van deze voorzieningen.

D66 zorgt voor:

- **Een jaarlijkse investering van €100 miljoen in maatschappelijke voorzieningen en ov-verbindingen.** Die investering doen we samen met het Rijk en de Europese Unie. Dit is met name bedoeld voor de ontwikkelgebieden met nieuwe woningen, zoals het Central Innovation District (CID), de Binckhorst en Den Haag Zuidwest.
- **Participatie van woningzoekenden bij stedelijke ontwikkelingen.** Met de oprichting van een woningzoekendenraad zorgen we dat ook mensen die nog geen woning hebben invloed krijgen op hoe hun toekomstige wijk eruitziet.
- **Snelle bouw van nieuwe woningen** door een voorspelbaar en consistent beleid met duidelijke afspraken in het begin over proces en eisen. Zo weten marktpartijen en woningcorporaties waar ze aan toe zijn. Bij nieuwe ontwikkelingen spreken we een bouwplicht af met de ontwikkelaar.
- **Meer aandacht voor een gezonde leefomgeving in stedelijke ontwikkelingen.** Denk hierbij aan een acceptabele afstand van nieuwe woningen tot een drukke weg, aandacht voor geluidshinder en groen.
- **Het behoud van het historische karakter van Den Haag.** De prachtige stadsgezichten en vele monumenten van de stad beschermen we bij (nieuwe) ontwikkelingen. Hoogbouw concentreren we bij OV-knooppunten en in de grote (economische) ontwikkelgebieden.
- Een zichtbaar koloniaal- en slavernijverleden van Den Haag, bijvoorbeeld door de vernoeming van nieuwe straten.

De straat teruggeven aan de bewoners

Het is belangrijk dat jouw buurt en straat schoon zijn, dat kinderen er veilig kunnen spelen en dat je ook gewoon mee kunt doen als je minder mobiel bent. Den Haag is de stad met de hoogste autodichtheid per vierkante kilometer van Nederland en de bevolking blijft groeien. Dat vraagt om aanpassing van het beleid. D66 wil de beperkte ruimte in de stad eerlijker verdelen en de straat teruggeven aan de bewoners.

D66 zorgt voor:

- **Schone straten door meer ondergrondse afvalcontainers** te plaatsen en deze vaker schoon te maken. Waar dat niet kan, verstrekt de gemeente gele vuilniszakken tegen overlast van meeuwen. Hiernaast willen we meer inzicht in de grondoorzaken van een vuile stad, zoals overbewoning, zodat er een gerichte aanpak per wijk kan komen.
- **Meer speeltuinen in de stad**, met name op plekken waar kinderen minder kans hebben om thuis te spelen. Vooral aan publieke speelplekken voor meisjes vanaf een jaar of 9 is veel behoefte.
- **Een toegankelijke stad voor iedereen.** Zowel fysiek als mentaal mogen er geen barrières zijn om je in de stad en haar openbare gebouwen te verplaatsen. Bij het ontwerpen van de buitenruimte wordt specifiek gekeken naar perspectieven die lang onderbelicht zijn gebleven, zoals het perspectief van vrouwen of kinderen.
- **Meer ruimte op straat.** Een woning erbij, betekent niet per definitie een auto erbij. We maken meer ruimte voor de fiets, deelvervoer en wonen. Bij nieuwbouw bepalen we per gebied hoeveel parkeerplaatsen nodig zijn. Deelconcepten maken automobilititeit mogelijk zonder dat de straat volloopt met auto's. Leegstaande parkeergarages in de stad stellen we beschikbaar aan bewoners.
- **Het aanpakken van oneigenlijk gebruik van bewonersvergunningen voor parkeren**, bijvoorbeeld door uitzendbureaus.
- **Strengere handhaving van foutparkeren**, onder andere door meer inzet van boa's en scanauto's.

Veilig en bereikbaar

D66 staat voor een stad waar zowel een 8-jarige als een 80-jarige zich veilig en zelfstandig kan voortbewegen. In een dichtbevolkte stad als Den Haag bereiken we dat vooral met veilige, vrij liggende wandel- en fietspaden en hoogwaardig en betaalbaar openbaar vervoer. We ontwerpen vanuit de voetgangers en fietsers, het autoverkeer is te gast in de straat.

D66 zorgt voor:

- **Verkeersveiligheid als absolute prioriteit.** Elk verkeersslachtoffer is er een te veel. Daarom voeren we in de woonwijken zo snel mogelijk 30 kilometer per uur in, vooruitlopend op het aanpassen van de weginrichting. We zien in de Finse hoofdstad Helsinki dat dat werkt. De meest onveilige plekken voor fietsers en wandelaars worden eerst aangepakt. We zetten in op veilige oversteekplekken en zoveel mogelijk vrijliggende voet- en fietspaden.
- **Een hardere aanpak van huftergedrag in het verkeer.** De politie krijgt handzame geluidsmeters om beter te kunnen handhaven op verkeerslawaaï, zoals opgevoerde uitlaten en racende scooters en fatbikes. Naleving van de 30 kilometer per uur norm gaan we strenger handhaven.
- **Het met prioriteit aanpakken van verkeersknelpunten**, zonder vooraf maatregelen uit te sluiten, zoals bijvoorbeeld de Kaapstraat. Elk jaar worden minstens twee gevaarlijke locaties uit de Haagse top 10 aangepakt.
- **Een schoolstraat bij elke school.** We breiden de capaciteit voor de invoering van de schoolstraten uit om de wachtlijsten weg te werken.
- **Een betere doorstroming op de hoofdroutes**, bijvoorbeeld door tramlijnen op kruisingen ondergronds te laten gaan. Zo kan de auto ook doorrijden.
- **Een plek in elke wijk om je fiets te repareren.** Buurthuizen en wijkcentra worden ondersteund bij het opzetten van fietsreparatiecafés, waar bewoners hun fiets met hulp kunnen laten repareren.

OV verbindt de stad

D66 staat voor een stad waar zowel een 8-jarige als een 80-jarige zich veilig en zelfstandig kan voortbewegen. In een dichtbevolkte stad als Den Haag bereiken we dat vooral met veilige, vrij liggende wandel- en fietspaden en hoogwaardig en betaalbaar openbaar vervoer. We ontwerpen vanuit de voetgangers en fietsers, het autoverkeer is te gast in de straat.

D66 zorgt voor:

- **Betaalbaar en snel openbaar vervoer.** Meer reizigers maken openbaar vervoer betaalbaarder. Snellere en frequente verbindingen, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat en zelfs 's nachts, maken het OV een serieus alternatief voor de auto. Daarom krijgt het OV voorrang in het verkeer. We maken de proef met gratis OV voor kinderen structureel. Ook gaan we aan de slag met innovatie in het OV, zoals het starten met zelfrijdend OV.
- **Het doortrekken van de tramtunnel** tot aan de Escamplaan. Hiermee wordt Zuidwest beter en sneller bereikbaar en ook de leefbaarheid op de Zevensprong verbeterd.
- **Meer en betere ov-verbindingen naar de nieuwe woonwijken** Scheveningen Haven/Norfolkterrein en Vroondaal en een nieuwe tramlijn naar Kijkduin. Bijvoorbeeld door een lijn van Rijswijk via de Leyweg en het HagaZiekenhuis naar Kijkduin, zodat ook Zuidwest en Loosduinen beter worden aangesloten op de regio, het strand en het ziekenhuis.
- **Meer ruimte in de altijd drukke tram 9** door de HTM met een langere tram te laten rijden. Dit helpt ook op de drukke stranddagen.
- **De aanleg van de Vlietlijn.** Deze tramlijn is nodig om de Binckhorst zo snel mogelijk beter bereikbaar te maken.
- **Een structurele doorbraak in het Haags openbaar vervoer** door nieuwe ondergrondse verbindingen tussen drukke wijken te onderzoeken.
- **Meer samenwerking tussen HTM en RET en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag** om de OV-verbindingen met Delft, Zoetermeer, Voorburg, Rijswijk en het Westland te verbeteren.
- **Een betere aansluiting op het internationaal spoornetwerk**, naar onder andere Brussel, Parijs Londen en Düsseldorf.

Hoofdstuk 2

Onderwijs en jeugd

Een stad waar iedereen gezond en zonder zorgen kan opgroeien

D66 streeft naar een stad waarin iedereen gelijke kansen krijgt en de vrijheid heeft om zijn eigen toekomst vorm te geven. Goed onderwijs speelt daarbij een cruciale rol. Daarmee krijgt iedereen de kans om zowel kennis als sociale vaardigheden volop te ontwikkelen. Maar goed onderwijs alleen is niet genoeg. Om echt tot bloei te komen, hebben jongeren ook een veilige en ondersteunende omgeving nodig. Daarom investeert D66 in de mentale gezondheid van jongeren en goede jeugdzorg voor wie dat nodig heeft.

Gelijke kansen voor ieder kind

D66 vindt dat de plek waar je geboren en opgegroeid bent niet mag bepalen hoeveel je later kunt bereiken. Het gaat erom dat elke jongere, ongeacht achtergrond of financiële situatie, gelijke kansen krijgt om zich te ontwikkelen. En ook om in een veilige omgeving op te groeien, om te spelen en contact met leeftijdsgenoten te maken. Dit betekent dat we vanaf de vroege jeugd investeren in gelijke kansen en waar nodig ongelijk investeren om iedereen dezelfde kansen te bieden.

D66 zorgt voor:

- **Uitbreiding van de gratis voorschool naar 24 uur per week** en de uitbreiding van het programma Kansrijke Start. We blijven peuterconsulenten inzetten om alle doelgroepkinderen te bereiken.
- **Op termijn nul thuiszitters.** Van scholen vragen we om een onderwijsplan op te stellen waarin staat hoe zij hun zorgplicht blijven invullen als een kind tijdelijk niet op school kan. Zodra een kind langer dan twee weken thuiszit, organiseert de gemeente een doorbraaktafel.
- **Brede buurtscholen** waarin onderwijs, kinderopvang én jeugdzorg onder één dak samenwerken.
- Blijvende investeringen in **een rijke Haagse schooldag** met laagdrempelige toegang tot sport, cultuur en huiswerkbegeleiding, aangevuld met een gezonde lunch op school.
- Het stimuleren van voorleesprogramma's en meer bibliotheken op scholen.
- Gemeentelijke financiering voor scholen die **brede brugklassen** invoeren.
- Meer plekken in **nieuwkomersklassen en internationale schakelklassen**.
- **Toegankelijke sportplekken rond scholen** waar kinderen veilig kunnen spelen en bewegen.
- Subsidies voor bibliotheken en lokale initiatieven om toegankelijke huiswerkbegeleiding te verzorgen. Weekend-, lente-, zomer-, herfst- en winterscholen krijgen ook financiële steun vanuit de gemeente.
- **Een blijvende aanpak van laaggeletterdheid in de stad**, onder andere door de voorzetting van het Actieplan Taal: *Doorbeek de cyclus van laaggeletterdheid tot 2030*.

Diversiteit, inclusie en passend onderwijs

Elke leerling hoort zich veilig en gezien te voelen op school. D66 wil dat het Haagse onderwijs oog heeft voor verschillen in achtergrond, identiteit en ondersteuningsbehoefte. Of het nu gaat om hoogbegaafde leerlingen, kinderen met een beperking, nieuwkomers of leerlingen die extra begeleiding nodig hebben. Iedereen verdient onderwijs dat motiveert, ondersteunt en uitdaagt.

D66 zorgt voor:

- Structurele aandacht voor sociale veiligheid, discriminatie en racisme, acceptatie en LHBT-emanipatie in het onderwijs en duidelijke anti-pestprotocollen.
- Flexibele leertrajecten en maatwerk voor kinderen voor wie het reguliere onderwijs niet goed aansluit.
- Schoolgebouwen die toegankelijk zijn voor leerlingen met fysieke of andere beperkingen.

Leraren en onderwijsprofessionals versterken

Leraren maken het verschil: zij zorgen elke dag voor gelijke kansen, persoonlijke ontwikkeling en kennisoverdracht. Maar het beroep staat onder druk, zeker in Den Haag, waar het lerarentekort hardnekkig is. Ondanks een lichte verbetering blijven de cijfers zorgwekkend, vooral omdat de verschillen tussen de wijken in Den Haag erg groot zijn. D66 wil dat leraren zich gewaardeerd voelen, kunnen groeien en goed kunnen werken en wonen in de stad.

D66 zorgt voor:

- **Voorrang voor leraren bij het vinden van betaalbare woonruimte** en een mobiliteitsbudget om flexibel te kunnen reizen.
- **Ondersteuning van zijinstromers.** Zij zijn onmisbaar en verdienen een goede ondersteuning. Een speciaal gemeente loket helpt geïnteresseerden op weg met vragen over wonen, werken en opleiding in Den Haag.
- Studenten worden gekoppeld aan een wijk en lopen **stage in de buurt**. Zo groeien ze uit tot leraren die de kinderen en bewoners kennen en volwaardig onderdeel worden van het scholenteam.
- **Een terugkeergarantie voor gemeenteambtenaren** die overstappen naar het onderwijs.
- **Een vermindering van het aantal benodigde subsidieaanvragen** door meerjarige subsidies in te voeren, om de administratieve last omlaag te brengen.
- **Meer ruimte voor schoolleiders**, zodat zij meer tijd hebben om leraren te boeien, binden en begeleiden.

Den Haag als bruisende studentenstad

Den Haag is een bruisende, internationale studentenstad met vele onderwijsinstellingen zoals het ROC Mondriaan, de Haagse Hogeschool en faculteiten van de Universiteit Leiden en de TU Delft. D66 wil dat álle studenten zich welkom voelen in onze stad. Een sterke en bovenal leuke studentenstad vraagt om een studentenbeleid dat ondersteuning biedt op alle levensgebieden: van betaalbare huisvesting tot goede studieplekken, eerlijke kansen op stages en een bruisend studentenleven.

D66 zorgt voor:

- **Stevig studentenbeleid** met een vaste studentenambtenaar.
- **Meer studieplekken** die ook 's avonds en in het weekend open zijn, door het verruimen van de openingstijden van bibliotheken en andere studie locaties.
- **Veilige, inclusieve en bruisende uitgaansgebieden** met studentencafés en -clubs, door locaties in de stad aan te wijzen speciaal voor studenteninitiatieven.
- **Actieve ondersteuning van studentenverenigingen en één gezamenlijke introductieweek.**
- **Prestatieafspraken met woningcorporaties** waarin vastligt dat studenten actief gehuisvest worden in studentenwoningen. Afgestudeerden krijgen een overbruggingstermijn, zodat woningen beschikbaar blijven voor nieuwe studenten.
- **Het mogelijk maken van studentenhuizen op meer plekken in de stad.** Daarnaast brengt de gemeente onderwijsinstellingen en marktpartijen samen om afspraken te maken over de bouw van studentenwoningen. Door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen ontstaat er duidelijkheid voor alle betrokkenen.
- **Gelijke toegang** tot studentenhuisvesting, kortingen en voorzieningen zoals sport, cultuur en studentenverenigingen voor mbo, hbo en wo studenten.
- **Een gemeentelijke alliantie** met bedrijven, internationale organisaties en onderwijsinstellingen om het aantal mbo-stages te vergroten.
- **Een einde aan stagediscriminatie**, onder andere door de opening van een gemeentelijk meldpunt stagediscriminatie. Organisaties die toch discrimineren worden gewezen op hun verantwoordelijkheid en worden uitgesloten van gemeentelijke samenwerking .
- **Ruimte en ondersteuning voor internationale studenten**, zodat ook zij zich hier thuis voelen.

Meer aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren

D66 wil de voorwaarden voor de mentale gezondheid van jongeren verbeteren. Steeds meer jongeren kampen met prestatiedruk, stress, eenzaamheid en andere mentale problemen. De oorzaken zijn vaak complex: hoge verwachtingen in het onderwijs, onzekerheid over de toekomst, sociale druk en soms gebrek aan ondersteuning thuis of op school. Deze problemen raken niet alleen de jongeren zelf, maar onze hele samenleving.

D66 zorgt voor:

- **Voorlichtingscampagnes** op scholen en sportclubs om mentale gezondheid bespreekbaar te maken, onder andere met ervaringsdeskundigen.
- **Actieve preventie en vroegsignalering** van mentale klachten, onder andere door trainingen voor docenten in het herkennen van signalen en suïcidepreventie.
- **Toegankelijke psychologische hulp** op het voortgezet onderwijs, mbo's, hbo's en universiteiten, bijvoorbeeld door het inzetten van psychologen op de onderwijsinstellingen.
- **Laagdrempelige jeugdhulpverlening**, door nauwe samenwerking tussen jongerenwerk, jeugdzorg en scholen.
- **Voorlichting aan kinderen en ouders over het gebruik van sociale media** en schermgebruik. Op scholen wordt het uitgangspunt 'telefoon thuis of in de kluis'.

Meer prioriteit voor het aanpakken van problemen in de jeugdzorg

Jongeren die hulp nodig hebben, mogen niet verdwalen in regels en loketten. De jeugdzorg kan overzichtelijker, toegankelijker en effectiever. D66 pleit voor een systeem waarin gezinnen ondersteuning krijgen om zelfredzaam te worden met hulp van hun eigen netwerk. Mocht dit onvoldoende zijn, dan is zorg beschikbaar. Dit betekent dat jongeren op tijd de zorg krijgen die ze nodig hebben, met minder bureaucratie en meer vertrouwen in professionals. De focus ligt op hulp op maat, met inspraak van de jongeren zelf en een integrale aanpak waarbij de hele omgeving van het kind – thuis, school en buurt – wordt meegenomen.

D66 zorgt voor:

- **Het verkorten van wachttijden** en verlagen van de werkdruk in de jeugdzorg, door meer tijd te geven voor goede diagnose en beoordeling. Dit scheelt onnodige doorverwijzingen. Hierbij gaat de hoogste prioriteit naar snelle, drempelloze hulp voor de meest kwetsbare kinderen.
- **Zorg in de buurt**, zodat jongeren zo veel mogelijk in een bekende omgeving kunnen blijven en naar hun eigen school kunnen gaan.
- **Eén professional** die bij een gezin betrokken blijft wanneer een kind met jeugdzorg te maken krijgt, waardoor een verhaal niet telkens opnieuw verteld hoeft te worden.
- **Actieve inspraak van jongeren** in hun eigen zorgtraject.
- **Veilige opvang in huiselijke omgeving** en zoveel mogelijk voorkomen van gedwongen uithuisplaatsingen.
- **Betere begeleiding naar zelfstandigheid** voor jongeren bij de overgang van 18- naar 18+. Hulp mag pas stoppen als jongeren op eigen benen kunnen staan.

Hoofdstuk 3

Lokale economie en bestaanszekerheid

Een stad die voor iedereen werkt

D66 gelooft in een sterke Haagse economie die duurzaam, eerlijk en toekomstgericht is. Door gerichte investeringen wordt Den Haag in (Cyber)Security. Lokale ondernemers worden ondersteund bij investeren in een aantrekkelijk ondernemersgebied: groen en levendig. Een economie waarin iedereen mee kan doen staat voorop. Werkgevers, scholen en gemeenten werken beter samen zodat er een goede match is tussen werkaanbod en werkzoekenden.

Wanneer het niet meezit en er sprake is van schulden, zal de gemeente handelen vanuit vertrouwen. Nieuwkomers worden warm ontvangen en geholpen met het opbouwen van hun leven en bijdrage aan de stad.

Lokale Economie

Den Haag heeft met de NAVO-top een prestatie van wereldformaat neergezet en haar profiel als stad van vrede, recht en (digitale) veiligheid versterkt. Om dit te kunnen blijven doen willen we de Internationale Zone versterken en het World Forum renoveren en uitbreiden. Ook de haven en de Haagse Markt, de grootste markt van Europa, zijn belangrijke steunpilaren voor de economie. Als sociaal-liberale partij werken we aan een vestigingsklimaat voor organisaties en bedrijven en willen we ruimte en energie geven voor lokaal ondernemerschap. Ondernemers houden de stad draaiende. Ze zorgen voor banen, levendige winkelstraten en innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. D66 zet zich in voor het ondersteunen van ondernemers in het creëren van een duurzame economie.

D66 zorgt voor:

- **Een toekomstgerichte Haagse economie.** We vergroten de economische potentie van Den Haag en voegen 'veiligheid' toe aan de kernwaarden 'vrede en recht'. Op dit gebied willen we minimaal één internationaal congres per jaar naar onze stad halen. We willen Den Haag laten uitgroeien tot koploper op gebied van cybersecurity in Nederland.
- **Meer ruimte voor vernieuwing en bedrijvigheid,** we gaan geen bestaande bedrijventerreinen aanwijzen voor woningbouw. De ontwikkeling van het Central Innovation District (CID) wordt doorgezet. Hierbij werken we samen met bedrijven en de kennisinstellingen in onze stad, zoals de Haagse Hogeschool, Universiteit Leiden en TU Delft. Innovatieve bedrijven en startups krijgen ruimte in het CID. De uitbreiding van bedrijventerrein Westvlietweg is een noodzakelijke investering in werkgelegenheid en ruimte voor de maakindustrie.
- **Oprichting van een Ondernemersfonds** door een opslag van de 'ozb niet-woningen'. Ondernemers beheren dit fonds zelf via een onafhankelijke stichting om zo samen initiatieven in hun gebied te financieren. Daarmee versterken we de samenwerking, verantwoordelijkheid en aantrekkelijkheid van Haagse ondernemers gebieden.
- **Een gastvrije stad die inzet op gematigde groei van toerisme** om massatoerisme te voorkomen. De binnenstad, Internationale Zone, Scheveningen en Kijkduin zijn van belang voor de bezoekerseconomie. Een levendig Scheveningen als trekpleister waar veilig, zonder onrust, het hele jaar wat te doen is.

- **Sterke winkelstraten als ruggengraat van een wijk of buurt.** In gebieden waar al een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) actief is versterken we deze met kennis en langdurige steun. Door tijdelijke concepten zoals (pop-up) winkels of cultuur actief te stimuleren brengen we leegstand in winkelgebieden terug.
- **Het heropenen van de Haagse grachten waar mogelijk.** Bij het Piet Heiplein is daardoor de leefbaarheid in de stad verbeterd. Dat is goed voor verkoeling in hete zomers, de kwaliteit van de stad en de Haagse rondvaarten. Het breed gedragen Binnenstadsplan 2033 zetten we door. De binnenstad wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking tussen ondernemers, bewoners, vastgoedeigenaren en de gemeente.
- **Excellente ondernemersdienstverlening.** Het bestaande Ondernemersportaal wordt één loket waar ondernemers snel en eenvoudig alle informatie, regelingen en contactpunten vinden. Ook zorgen we voor voorspelbare nadeelcompensatie voor het MKB door het proces in te korten.
- **Gerichte ondersteuning** aan vrouwelijke ondernemers, jonge ondernemers, ondernemers met een migratieachtergrond en ondernemers uit krachtwijken.
- **Een congresstad van internationale allure.** Den Haag blijft de stad voor grote internationale conferenties en bijeenkomsten. We versterken de Internationale Zone, renoveren het World Forum en investeren in een nieuwe beurshal. Den Haag is een uitstekende stad voor meerdaagse, internationale congressen en daarmee ook een belangrijke motor voor lokaal ondernemerschap.

Een arbeidsmarkt waar iedereen meedoet

In Den Haag zijn er te weinig mensen voor belangrijke banen, zoals in de zorg, techniek, bouw of het onderwijs. En dat terwijl er te veel mensen zonder werk zitten. D66 wil dat iedereen de kans krijgt om te werken, te leren of zich om te scholen. Dat vraagt om goede samenwerking tussen werkgevers, scholen en de gemeente. (Meer) werken moet lonen en iedereen hoort eerlijk behandeld te worden. We kijken niet alleen naar diploma's, maar vooral naar vaardigheden, talent en motivatie. Zo bouwen we aan een sterke, eerlijke en toekomstbestendige Haagse economie.

D66 zorgt voor:

- **Betere samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.** Er komt een persoonlijk leerbudget en jobcoaching voor iedereen die dat nodig heeft. We zetten het programma *Aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt Bedrijfsleven* tot minstens 2030 door, en de pilot *Haaglanden Leert Door* wordt een vast programma om bij- en omscholing te stimuleren.
- **Een onderzoek naar gemeentelijke mogelijkheden om armoedeval tegen te gaan,** (meer) werken moet immers altijd lonen.
- **Een stevige aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie,** bijvoorbeeld door het vergroten van bewustwording en het belonen van bedrijven die zich inzetten voor een inclusieve cultuur. We zorgen voor laagdrempelige meldpunten en zorgen dat de gemeente controleert.

- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door het aantrekkelijk voor gepensioneerden te maken om voor de gemeente te werken.
- **Meer mogelijkheden om te werken of een opleiding te volgen met behoud van uitkering**, zodat mensen mee kunnen doen. Meer succesvolle wijkinitiatieven zoals *Wijk vol Waarde* om mensen die langdurig in de bijstand zitten naar werk of andere invulling te begeleiden. We starten altijd met een persoonlijk gesprek en stoppen met standaard trajecten die mensen niet uit de bijstand helpen.
- **Stimulering van sociaal ondernemerschap**, zodat bedrijven met maatschappelijke impact extra steun krijgen als dat nodig is.
- **Gelijke rechten en goede werkomstandigheden voor sekswerkers**. Voor goede werkomstandigheden leggen we het recht op werken aan huis voor sekswerkers vast. Het (gedeeltelijk) afbouwen van het raamsekswerk in de Doubletstraat of Geleenstraat kan alleen in samenspraak met sekswerkers en als daar alternatieven voor zijn op andere plekken in de stad. Het welzijn en de veiligheid van de sekswerker staat altijd voorop.

De basis op orde (armoede en schulden)

Om armoede tegen te gaan en schulden te voorkomen en zo snel mogelijk op te lossen, zoekt D66 naar een andere aanpak waarbij de problematiek in z'n geheel bekeken wordt. Armoedebestrijding is wat anders dan symptoombestrijding.

D66 zorgt voor:

- **Meer vertrouwen en het terugbrengen van de menselijke maat bij uitkeringen**, zoals coulance bij een te laat ingeleverd loonstrookje en het recht op vergissen. Als inwoners in eerste aanleg gelijk krijgen van de rechter, procedeert de gemeente niet door.
- **Altijd een vast contactpersoon bij de gemeente** voor uitkeringsgerechtigden en bij schuldhulpverlening.
- **Het verruimen van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen** voor minima.
- **Toegankelijke schuldhulpverlening**, ook voor mensen met een hoger inkomen, met meer vertrouwen en minder bureaucratie. Als mensen in aanmerking komen voor schuldsanering, regelen we dat snel, zonder onnodige bureaucratie, zodat mensen zo snel mogelijk een nieuwe start kunnen maken.
- **Gratis budgetbeheer voor mensen die hulp kunnen gebruiken**, om schulden te voorkomen.
- **Vroegsignalering van schulden** door betere gegevensuitwisseling tussen bijvoorbeeld de zorgverzekering en de gemeente.
- **Investeren in financiële geletterdheid bij jongeren**, met aandacht voor crypto, gokken en andere risico's, bijvoorbeeld door meer voorlichting.
- **Een pilot met het verstrekken van een extra bedrag in de bijstand zonder voorwaarden**, naar voorbeeld van Tilburg. Deze extra financiële ruimte kan geldstress verminderen en perspectief bieden.
- **Een hervorming van de Ooievaarspas** naar voorbeeld van de U-pas in Utrecht: er komt een vast bedrag op te staan dat mensen vrij kunnen besteden. Mensen weten immers zelf het beste wat zij nodig hebben.

- **Duidelijke voorwaarden waaronder van de kostendelersnorm kan worden afgeweken.** Daarmee kan samenwonen aantrekkelijker worden en doorstroming op de woningmarkt worden verbeterd.
- **Gerichte begeleiding van niet-uitkeringsgerechtigde vrouwen** om financieel zelfstandig te worden. Daarbij werken we samen met kinderopvang en wijkinitiatieven.
- **Structurele steun voor voedselbanken.** We bieden voedselbanken financiële steun en helpen ze bij het verwijzen van inwoners naar het juiste loket bij de gemeente.
- **Het uitbannen van kinderarmoede.** Samen met partners zoals Stichting Leergeld Den Haag bekijken we hoe het kindpakket ruimer en effectiever kan. De ondersteuning voor digitale apparaten maken we in ieder geval structureel.

Iedereen doet mee vanaf dag één

Voor een goede start voor nieuwkomers in Den Haag zijn een warm ontvangst en goede begeleiding bij het opbouwen van een bestaan in Den Haag essentieel. Daarbij zorgen we dat de bewoners en ondernemers in de buurt kunnen helpen bij passende opvang. Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor onze lokale economie en in belangrijke sectoren als de zorg. Misstanden, zoals illegale huisvesting, worden aangepakt. Vluchtelingen in nood verdienen onze hulp.

D66 zorgt voor:

- **Voldoende opvangplekken voor vluchtelingen.** Locaties worden samen met de buurt ingericht.
- **Opvanglocaties met een open karakter,** zodat bewoners in contact komen met de inwoners in de buurt.
- **Goede dagbesteding en zorg voor mentale problematiek in AZC's.** Daarmee realiseren we een rustige opvang in de wijk.
- **Taallessen vanaf dag één.** Gemeentelijke financiering van 'meedoenbalies' in de opvang zodat iedereen vanaf dag één kan meedoen. Hier wordt bijvoorbeeld gezorgd voor taallessen en begeleiding naar (vrijwilligers)werk. Ook sporen we werkgevers aan om arbeidsmigranten toegang te geven tot taallessen, zodat zij beter kunnen integreren
- **Een gemeentelijk loket voor internationaal talent,** om arbeidsmigranten en expats beter te ondersteunen en integratie in de samenleving te bevorderen.
- **Beter toezicht op de registratie** van arbeidsmigranten door bedrijven.
- **Regionale visie en aanpak voor arbeidsmigratie en daarbij behorende huisvesting.** Dit willen we samen met de provincie en omliggende gemeenten, zoals het Westland, doen. Nieuwe bedrijven krijgen een vergunning op basis van hun maatschappelijke en economische toegevoegde waarde, en beschikbare voorzieningen voor de stad en regio.
- **Een hardere aanpak van uitbuiting en mensenhandel.** Er komt een zwarte lijst voor malafide uitzendbureaus en werkgevers.
- **Tijdelijke opvang voor dakloze arbeidsmigranten,** met begeleiding naar werk of terugkeer naar het land van herkomst.

- 365 • **Een actieplan voor kinderen van arbeidsmigranten**, met investeringen in taalonderwijs, opvang
366 en brugfunctionarissen.
- 367 • **Een structurele oplossing voor Oekraïners** voor werk en stabiele huisvesting om duurzame
368 integratie te bevorderen.
- 369 • **Uitbreiding van het succesvolle programma** *Nieuwkomers in de zorg* naar andere vitale sectoren.

Hoofdstuk 4

Klimaat, natuur en groen

Een groene stad met een duurzame economie

Dit is ons vergezicht: Den Haag is het voorbeeld van een groene stad waar mensen gelukkig en gezond samenleven. Natuur is overal in de stad en helpt om hitte in de zomer op te vangen. Door de hele stad zijn plekken waar overvloedig water kan wegstromen of vastgehouden wordt om later te worden gebruikt. Den Haag heeft beroemde groene lanen, waar mensen en natuur samenkomen. Het Schenkviaduct, de Koningskade en Binckhorstlaan zijn daar mooie voorbeelden van. Inwoners van Den Haag gebruiken goedkope en schone energie die zo veel mogelijk lokaal is opgewekt. Dat maakt ons ook energie-onafhankelijker. Lusten en lasten in de energietransitie zijn eerlijk verdeeld. Niet alleen de gemeente, ook wijken en buurtinitiatieven zijn cruciaal in de energievoorziening van de stad. Ondernemers verdienen aan verduurzaming en de groene economie bloeit.

Groene groei

Door het gebruik van groene energie wordt de stad schoner. Daarvoor moet wel ruimte op het elektriciteitsnet zijn. D66 zet er vol op in om de file op het stroomnet op te lossen. Dat biedt kansen voor een lagere energierekening, onafhankelijkheid en de versterking van het lokale ondernemersklimaat. De doelen richting klimaatneutraliteit zijn gesteld. Nu komt het aan op uitvoering en het eerlijk verdelen van de lusten en lasten. Mensen met een kleinere portemonnee worden door de gemeente geholpen bij de noodzakelijke investeringen in bijvoorbeeld huisisolatie of de aanleg van zonnepanelen. Iedereen moet mee kunnen doen. Den Haag is een klimaatrechtvaardige stad.

D66 zorgt voor:

- **Deelname door de gemeente in een warmtebedrijf:** schone én goedkope energie voor iedereen. Voor elke wijk geven we snel duidelijkheid over welke energie waar beschikbaar komt. Dit zorgt voor lagere kosten en perspectief voor investeringen van inwoners.
- **Ruimte voor energie-infrastructuur bij de ontwikkeling van de stad,** met oog voor het ontwerp en inpassing in het stadsbeeld.
- **Innovatieve oplossingen voor ons energiegebruik.** Met projecten zoals EnergieRijk plaatsen we batterijen in overheidsgebouwen om pieken op te vangen en ruimte op het net te creëren. Daarnaast werken we met Stedin aan beleid voor thuisbatterijen, zodat ook inwoners hun steentje kunnen bijdragen aan een sterker en slimmer stroomnet.
- Het versnellen van **de uitrol van zonne-energie op de daken** in onze stad. We leren van de succesvolle aanpak in andere steden.
- **Hulp aan buurtinitiatieven voor energiewinning** van planvorming tot uitvoering. De gemeente ondersteunt het creëren van energie- en warmtegemeenschappen.
- **Meer kansen voor ondernemers en bedrijven** door groene initiatieven en groene verdienenmodellen een handje te helpen. We handhaven de landelijke norm voor kantoren om minimaal energielabel C te hebben om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen.
- **Meer laadpalen voor elektrische auto's** voor de deur door bijvoorbeeld het toestaan van een kabelgoot. We beginnen met een pilot.

- **Een eerlijk verdeling van subsidies van de gemeente over de stad.** Wijken en buurten met een achterstand krijgen extra aandacht en ondersteuning. De persoonlijke en proactieve hulp van energiecoaches helpt om de energierekening te verlagen en verdient opschaling.
- **Nieuwe subsidieregelingen voor energiebesparing, zonnepanelen, en isolatie van woningen.** Dit zijn de eerste verduurzamingsmaatregelen die altijd lonen. We zetten in op de aanpak van ten minste 10.000 woningen per jaar.
- **Ondersteuning van Verenigingen van Eigenaars (VvE's) om energiemaatregelen te nemen.** Deze ondersteuning vindt plaats via de hou-van-je-huis locaties, waar expertise kan worden ingewonnen over bijvoorbeeld projectmanagement, wet- en regelgeving en subsidies.
- **Goede samenwerking met kringlooporganisaties.** Haagse milieustraten worden in samenwerking met kringlooporganisaties ingezet om waardevolle materialen in de economie te houden.

Klimaat en natuur

Een goed leefklimaat in Den Haag is letterlijk van levensbelang. Den Haag is een groene stad met meer bomen dan inwoners. Dit wil D66 behouden en versterken. Wijken die daarin achterlopen krijgen prioriteit. Niet alleen omdat een groene omgeving zorgt voor een betere leefbaarheid en levendigheid op straat, maar ook omdat het zorgt voor verkoeling in de stad. Meer groen helpt ook om water op te kunnen vangen bij extreme stortbuien. Dit slimme klimaatbeleid zorgt ervoor dat jij je beter en gezonder voelt. De prachtige parken, duingebieden en groenvoorzieningen in Den Haag verdienen onze zorg, liefde en aandacht. Een groene inrichting van bedrijventerreinen en winkelstraten zorgt ervoor dat werknemers en bezoekers er graag komen. Ook verhoogt het de waarde van gebouwen. Huizenprijzen in een groene wijk zijn hoger en waardevaster dan vergelijkbare huizen in een wijk zonder groen. Groen heeft dus waarde, die meetelt bij hoe we bouwen.

D66 zorgt voor:

- **De stadsbrede invoering van 3-30-300 regel voor groen in de stad.** Dit betekent dat elke inwoner heeft uitzicht op tenminste 3 bomen, de openbare ruimte voor 30 procent bestaat uit groen en iedereen binnen 300 meter een park in kan lopen. Wijken met veel hittestress zoals Laak, Schilderswijk en Valkenboskwartier krijgen prioriteit bij de uitvoering.
- **Subsidies, advies en hulp voor inwoners die hun straten en buurt willen vergroenen.** Bijvoorbeeld met 'tegeltwippen', groene daken en het planten van bomen. Tuinen die nu grotendeels versteend zijn, komen weer tot leven met hulp van een nieuwe subsidieregeling. Wie minimaal 30% van zijn tuin vergroent, krijgt financiële ondersteuning.
- **Meer groen bij en op kantoorgebouwen en parkeerplaatsen.** D66 wil samen met bedrijven en ondernemers kijken hoe we de stad aantrekkelijker kunnen maken.
- **Meer natuur rondom Den Haag.** Samen met de provincie en omliggende gemeenten zetten we weilanden om in natuur en recreatie-groen.
- Een onderzoek naar geschikte locaties voor waterpleinen en ondergrondse bergingen voor water. Zo verminderen we de kans op wateroverlast omdat regenwater beter opgenomen wordt en de afwatering goed werkt. Er komt een regenton-subsidie, zodat iedereen kan bijdragen aan goed waterbeheer.

- **Een groen Den Haag.** Van stadsontwikkeling tot gezondheidszorg, van infrastructuur tot onderwijs, we kijken altijd hoe het groener kan. Met een lokale handleiding natuurinclusief financieren en investeren helpen we ondernemers groener te denken en te doen.
- **Ruimte voor dieren in de stad.** Waar mogelijk breiden we het aantal losloopgebieden voor honden uit en we stimuleren stadsboerderijen om hun educatieve waarde.
- Het monitoren van de voortgang van **klimaatdoelstellingen** en zodat we weten wat goed gaat en waar bijsturing nodig is.

Hoofdstuk 5

Zorg en gezondheid

Een stad waar we voor elkaar zorgen

Alles begint met een goede gezondheid. D66 kiest ervoor om gezondheid, welzijn, zorg en ondersteuning aan elkaar te koppelen, om effectieve hulp te bieden aan stadsgenoten die dat nodig hebben. D66 kiest voor een stad waar gezondheid voorop staat en centraal staat bij zaken die belangrijk voor ons zijn, bijvoorbeeld door plaats voor huisartsen te reserveren in nieuwbouwplannen. We zetten in op preventie, op goede zorg in de buurt en het verkleinen van de gezondheidsverschillen tussen de verschillende wijken in Den Haag.

Gezondheid altijd voorop

Gezondheid raakt aan veel andere zaken, zoals armoede, werk, stress en de leefomgeving. Als een van deze zaken niet goed loopt, heeft dat invloed op je gezondheid en andersom. Daarom kijken we niet alleen naar zorg, maar naar alles wat invloed heeft op je gezondheid. Bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving met schone lucht en voldoende ruimte om te bewegen.

D66 zorgt voor:

- **Gezondheid als onderdeel van elk besluit.** Bijvoorbeeld met een vaste paragraaf gezondheidseffecten in bouwplannen, omgevingsvisies en vervoersplannen.
- **Speciale aandacht voor armoede als oorzaak van ongezondheid.**
- **Het voortzetten van en investeren in het programma *Gezond en gelukkig Den Haag*** om de gezondheidsverschillen in Den Haag te verkleinen.

Preventie

De beste zorg is de zorg die niet nodig is. We willen mensen helpen gezond te zijn en blijven. Daarmee voorkomen we hoge zorgkosten. Hoe je je leven inricht blijft een eigen keuze. Maar die keuze wordt nu wél beïnvloed. Bijvoorbeeld omdat het aanbod goedkoop fastfood veel groter is dan betaalbare, gezonde voeding. D66 staat voor een stad waarin die keuzes eerlijker verdeeld zijn. Daarnaast willen we de vaccinatiegraad onder kinderen weer opkrikken tot ten minste 95%, sport en bewegen vanaf jonge leeftijd stimuleren we met voldoende speelplekken en wat ons betreft is de komende generatie een rookvrije generatie.

D66 zorgt voor:

- **Het voortzetten en uitbreiden van de Haagse preventieaanpak** om gezondheidsverschillen te verkleinen en gezonde leefstijl te stimuleren.
- **Het stimuleren van bewegen op jonge leeftijd**, door sport toegankelijk te maken en te zorgen voor voldoende plek om buiten te spelen.
- **Een financiële stimulans voor sportverenigingen** die ruimte bieden voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld om de sportclub toegankelijk te maken voor iedereen.
- Kinderopvang vragen we om te communiceren over hun eigen vaccinatiegraad, zodat ouders weloverwogen keuze kunnen maken.

- **De mogelijkheid om te vaccineren op basisscholen**, bij verloskundigen en bij de kinderopvang.
- **Een rookvrije generatie** door uitbreiding van rook- en vapevrije zones rondom plekken waar veel kinderen komen zoals scholen, speeltuinen en sportverenigingen.
- Weren van nieuwe tabakszaken en handhaven op het verbod op verkoop van vapes.
- **Investeren in verslavingspreventie en seksuele voorlichting** op scholen en in horeca.
- **Het uitbreiden van de drugstestservice** van Indigo, waarbij naast het testen ook wordt ingezet op preventie.

Toegang tot zorg in alle buurten

De gezondheidsverschillen in Den Haag zijn per buurt erg groot. Door de toegang tot zorg in de hele stad te verbeteren verkleint D66 deze verschillen. We richten zorgcirkels in per wijk, waarbij de huisarts, wijkverpleging en andere hulpverleners elkaar gemakkelijker bereiken zodat meer maatwerk geleverd kan worden. Hierbij is het van belang dat alle Haagse inwoners een vaste huisarts hebben, waarbij rekening gehouden wordt met verschillende achtergronden van mensen. D66 streeft naar zorgzame buurten waar mensen, ongeacht leeftijd of zorgbehoefte, comfortabel in hun huis of vertrouwde buurt blijven wonen en elkaar ondersteunen waar nodig.

D66 zorgt voor:

- **Laagdrempelige professionele voorzieningen** in de buurt waar inwoners binnen kunnen lopen voor coaching, informatie en een luisterend oor. Buurteams kunnen zorgen voor ondersteuning en hulp bij zorg- en welzijnsvragen.
- **Meerjarige subsidies voor kleine en lokale welzijnsorganisaties**, zodat zij meer zekerheid hebben en daardoor meer impact kunnen maken in de buurt.
- **Levensbeschouwelijke minderheden dragen bij aan welzijn**, ontmoeting en onderlinge steun voor inwoners. Toch beschikken zij vaak niet over een locatie en moeten zij van plek naar plek verhuizen. We helpen deze gemeenschappen bij het vinden van een plek.
- **Ondersteuning van huisartsen** bij het vinden van een geschikte praktijkruimte, zodat iedereen een vaste huisarts in de buurt heeft.
- **Eenvoudiger samenwerking met preferente zorgaanbieders in woonzorgvoorzieningen**, zodat behandelaars elkaar sneller en beter kunnen vinden.
- We verwelkomen en faciliteren **kennis- en arbeidsmigranten die in de zorg willen werken**, om het enorme tekort tegen te gaan.
- **Aanbestedingen die sturen op taaltoegankelijkheid en cultuursensitiviteit**. Samen met partners zoals de GGD en zorgaanbieders maken we zorg die rekening houdt met iemands identiteit en achtergrond de nieuwe norm, en we monitoren en verbeteren dit waar nodig.
- **Investeren in seksuele gezondheidszorg**, ook anoniem toegankelijk.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

495 Voor mensen die ondersteuning nodig hebben om thuis zelfredzaam te zijn, is er de Wet
496 maatschappelijke ondersteuning (WMO). D66 ziet hierbij veel ruimte voor verbetering in Den Haag.

D66 zorgt voor:

- 497 • **De mogelijkheid voor cliënten om zelf te bepalen hoe hun persoonsgebonden budget (PGB)**
498 **wordt ingezet.** Vanuit de WMO financieren we alleen bewezen effectieve zorg.
- 499 • **Ondersteuning voor PGB-houders die zelf hun zorg inkopen,** zodat zij minder administratieve
500 lasten ervaren. We schrappen onnodige bureaucratie en creëren meer ruimte voor maatwerk.
- 501 • **Een aanpak die uitgaat van vertrouwen, maar malafide en fraudeerende aanbieders van PGB-**
502 **zorg hard aanpakt.**
- 503 • **Meer aandacht en hulp aan mantelzorgers.** Bijvoorbeeld door inval- en respijtzorg te bieden als
504 het even te zwaar is en door het ondersteuningsaanbod zichtbaar en vindbaar te maken.
- 505 • **Beter, betrouwbaar en veilig (doelgroepen)vervoer** voor jongeren en ouderen.

Mentale gezondheid en GGZ

506 Mentale gezondheid is belangrijk voor iedereen in Den Haag. Steeds meer mensen voelen zich
507 eenzaam, vooral ouderen én jongeren. Door er open over te praten, taboes te doorbreken en meer
508 ontmoetingsplekken te creëren, kunnen we de stad gezonder en gelukkiger maken. Met goede
509 voorlichting voorkomen we dat jongeren lang rond blijven lopen met klachten. En als je hulp nodig hebt,
510 krijg je dit op tijd en passend bij jouw situatie.

D66 zorgt voor:

- 511 • **Campagnes om taboes te doorbreken** en psychische kwetsbaarheden te leren herkennen.
512 Voorlichting op scholen, sportclubs en wijkcentra.
- 513 • **Betere aanpak en opvang van personen met onbegrepen gedrag,** door een gezamenlijk
514 meldpunt voor woningcorporaties, ggz, veiligheidshuizen en politie. Dit naar voorbeeld van
515 Amsterdam.
- 516 • **GGZ-herstelcentra** waar lotgenoten laagdrempelig met elkaar kunnen praten en ervaringen
517 kunnen uitwisselen door het faciliteren van lotgenotencontact.
- 518 • **Betere Suïcidepreventie** door het faciliteren van initiatieven zoals inloophuizen.

Gezond en gelukkig oud worden

519 D66 gunt iedereen een gezonde en gelukkige oude dag. De komende jaren komen er meer ouderen bij
520 in Den Haag. Veel ouderen wonen nog in een te grote eengezinswoning, omdat er geen goed alternatief
521 beschikbaar is. Door te zorgen voor geschikte en aantrekkelijke woonvormen kan het woongeluk voor
522 ouderen verbeterd worden, en tegelijkertijd meer ruimte op de woningmarkt ontstaan.

D66 zorgt voor:

- **Meer passende woningen voor ouderen**, bijvoorbeeld gelijkvloerse zelfstandige woningen en woonzorgcombinaties.
- **Aantrekkelijke ontmoetingsplekken** voor jong en oud in elke buurt.
- **Een stad waarin iedereen, ongeacht leeftijd, betrokken kan blijven**, door drempels voor vrijwilligerswerk weg te nemen.
- Voldoende beschikbaarheid van **ouderenconsulenten die andere talen spreken**.
- **Een laatste rustplek in Den Haag**. We ondersteunen de islamitische gemeenschap actief bij het vinden van geschikte grond voor een islamitische begraafplaats die openstaat voor alle stromingen binnen de islam.

Hoofdstuk 6

Cultuur, bibliotheek en sport

Een levendige en inspirerende stad

Den Haag bloeit wanneer mensen in vrijheid hun ideeën kunnen delen, talenten kunnen ontwikkelen en samen kunnen bouwen aan hun wijk en stad. Cultuur, bibliotheken en sport zijn daarin onmisbaar. D66 wil dat iedereen, jong en oud, de kans krijgt om te sporten en kunst en cultuur te beleven, ongeacht inkomen of achtergrond. D66 bouwt aan een Den Haag waar cultuur bloeit tot in elke wijk, en waar naar sport vanzelfsprekend is in het dagelijks leven. Zo kan iedereen zijn of haar talenten inzetten: vrij, veilig en vol vertrouwen in de toekomst.

Kunst en cultuur voor iedereen

D66 gunt iedereen de mogelijkheid om op een laagdrempelige manier met kunst en cultuur bezig te zijn. Een gezonde en toegankelijke kunst- en cultuursector verbindt mensen, trekt toeristen aan en is goed voor ondernemers in onze stad. Investeren in cultuur is investeren in de stad. Daarom staan we ook positief tegenover de renovatieplannen van het Kunstmuseum, de uitbreidingsplannen van het Paard met een middenpodium, INTER-CITY van PIP en de komst van een nieuw jaarlijks Indisch festival in de stad.

D66 zorgt voor:

- **Meer ruimte voor cultuur.** Bij gebiedsuitbreidingen en herinrichtingen is een investering in cultuur een randvoorwaarde. We voeren een strategisch vastgoedbeleid door aankoop of behoud van panden, met name waar dit culturele plekken betreft.
- **Een structurele verhoging van het budget in cultuur.** Den Haag geeft in vergelijking tot de andere grote Nederlandse steden per inwoner het minst aan kunst en cultuur uit. Dat is D66 al jaren een doorn in het oog. Een eerlijke beloning voor kunstenaars (fair pay) is een belangrijke voorwaarde voor een bloeiende kunst- en cultuursector en moet leidend blijven in het komende kunstenplan.
- **Ruimte voor meer experimenten en vernieuwing in de kunsten.** Bestaande en nieuwe broedplaatsen krijgen meer ruimte en we investeren in inclusieve programmering en talentontwikkeling.
- **Cultuureducatie voor ieder kind.** Kunst en cultuur zijn onmisbaar voor de creativiteit en persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Laagdrempelige cultuureducatie, binnen- en buitenschools draagt hieraan bij. Daarom breiden we het aantal cultuurcoaches uit.
- **Cultuurankers brengen kunst en cultuur dichtbij in alle stadsdelen van Den Haag.** Daarom is het van belang deze te behouden en te versterken. Versterking is met name nodig in Haagse Hout, Leidschenveen-Ypenburg en Laak.
- D66 steunt het initiatief de Haagse culturele sector om Den Haag in 2033 **Culturele Hoofdstad van Europa** te maken van harte.
- **Een levendig, veilig en inclusief nachtleven** met de mogelijkheid voor 24-uursontheffingen.
- **Het behoud en de ondersteuning van broed- en vrijplaatsen als belangrijk onderdeel van de culturele sfeer.** D66 is daar zuinig op, onder andere door te investeren in tijdelijke projectlocatie.
- **Behoud van historisch en publiek erfgoed.** We voeren een subsidieregeling in voor bouwwerken met een historische en publieke functie. Denk aan het Spinozahuis, Van Kleef of de Atlantikwall.
- D66 pleit voor een culturele/publieke invulling van **het voormalige Hulshoff pand aan het Spui**.

- **De rijkdom aan diversiteit willen we terugzien in her cultuuraanbod.** We maken daarom ook ruimte voor programmering die aansluit bij de wensen en de diversiteit van de wijken.
- **Podium Noord krijgt een permanente plek.** Hiermee kan het functioneren als een volwaardig cultuuranker voor Mariahoeve, Bezuidenhout en Marlot

De bibliotheek is de spil in de wijk

De bibliotheek is een plek van en voor de hele buurt, waar het leesplezier voorop staat en waar iedereen welkom is. Wij geloven dat bibliotheken onze inwoners van jong tot oud veel te bieden hebben. We zijn er dan ook trots op dat dankzij D66 er in de afgelopen periode flink is geïnvesteerd in de bibliotheken en dat in Bouwlust, Benoordenhout, Mariahoeve en Moerwijk nieuwe bibliotheken zijn geopend. Buurtbewoners voelen zich mede-eigenaar van hun bieb, omdat zij samen met de bibliotheek het aanbod bepalen waar zij behoefte aan hebben op het gebied van boekenaanbod, cursussen, culturele voorstellingen en interessante sprekers. Bibliothecarissen gaan actief de wijken in, naar de mensen toe. Zij bouwen een netwerk op in de wijk en helpen bewoners naar de juiste plekken, bijvoorbeeld voor hulp met toeslagen, digitale aanvragen of andere plekken in de buurt. We gaan die succesformule verder uitwerken.

D66 zorgt voor:

- **Nieuwe bibliotheken** in de Binckhorst, Spoorwijk, Duindorp, Rustenburg-Oostbroek en Archipel/Willemspark.
- **Permanente bibliotheekvestigingen** in Moerwijk, Mariahoeve en Benoordenhout.
- **Verhoging van het structurele budget** voor het onderhoud van bibliotheken, cursussen en (culturele) activiteiten.
- **Eerdere en langere openstelling van bibliotheken** dankzij 'self service' momenten.
- **Uitbreiding van het aantal bibliotheken op scholen.** Daarbij willen we een structureel budget voor leesmediaconsulenten, zodat zij jongeren kunnen helpen met het verhogen van het leesplezier.
- **Een gratis abonnementsvorm en afschaffing van boetes.** Om dit mogelijk te maken wordt er gekeken naar het geheel aan abonnementsvormen bij de bieb.

Sport in beweging

Of je nu in een sportvereniging zit of gewoon met je buurtgenoten op een pleintje speelt: sporten is beweging. Het is gezond. Ook helpt sport bij de ontwikkeling van individueel talent en persoonlijke groei. Sportverenigingen maken het mogelijk om actief te zijn, maar ook om sociale contacten op te doen en de gemeenschapszin te versterken. Daarom vindt D66 dat iedereen in Den Haag toegang tot goede sportfaciliteiten door de hele stad verdient.

D66 zorgt voor:

- **Makkelijker sporten op schoolplein en sportveld.** De drempel tussen sporten op het schoolplein en een sportvereniging is soms hoog. We verlagen de drempel door schoolactiviteiten en buitenschoolse sport beter op elkaar aan te laten sluiten. Sportverenigingen, buurtsportcoaches en openbare sportplekken spelen hierbij een centrale rol.
- **Meer ondersteuning aan sportverenigingen.** We openen een gemeentelijk sportloket voor particulieren en verenigingen voor vragen en hulp over vrijwilligersbeleid en verduurzaming van accommodaties. Sportverenigingen die een aangepast sportaanbod aanbieden gericht op mensen met een beperking, geven we extra ondersteuning.
- **Een nieuwe gemeentelijke visie op breedte- en topsport in Den Haag,** waarbij we ook onderzoeken of er een meer langdurige (financiële) relatie kan komen met Werken aan Sportstad Den Haag (WSDH).
- **Goede sportvoorzieningen langs de 11 kilometer lange kust van Den Haag en Scheveningen.** Uiteraard in harmonie met de ecologische waarde en kwaliteit van zee, strand en duinen.
- **Een investering in topsport met Sportcampus Zuiderpark als ideale locatie om topsport te beoefenen en te bekijken.** Topsportevenementen beoordelen we niet alleen aan de hand van economische impact, maar ook aan de hand van een maatschappelijke meerwaarde om inwoners meer te laten bewegen.
- **Meer lokale sportevenementen.** Lokale sportevenementen brengen mensen samen en versterken de verbinding in de stad. We investeren in evenementen en initiatieven voor kinderen en volwassenen in wijken en buurten, zodat iedereen kan meedoen.
- **De mogelijkheid voor iedereen om laagdrempelig te kunnen sporten.** De Haagse Hardlooproutes in de verschillende stadsdelen geven deze mogelijkheid. D66 wil meer hardlooproutes en laagdrempelige sportfaciliteiten in Haagse wijken plaatsen.
- **Versterking van de unieke surfcultuur van Scheveningen.** We realiseren een nieuw surfcentrum in Scheveningen zodat de sport zich verder kan ontwikkelen voor recreanten als topsporters. Den Haag kan hiermee uitgroeien tot surf hoofdstad van Nederland.
- Voor kinderen en volwassenen met een smalle beurs **maken we sport betaalbaar**, bijvoorbeeld via ruimere Ooievaarspasregelingen. Samen met scholen en welzijnsorganisaties zorgen we dat niemand om financiële redenen hoeft af te haken.

Hoofdstuk 7

Vrijheid en veiligheid

Een veilige stad waar iedereen zichzelf kan zijn

Iedereen in Den Haag verdient het om zich vrij en veilig te voelen in de stad. Of je nu hand in hand loopt met je partner, 's avonds de tram pakt naar huis, of simpelweg jezelf wilt zijn: veiligheid en vrijheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. In een stad als Den Haag, waar zoveel verschillende mensen samenleven, is het essentieel dat iedereen zich beschermd voelt tegen discriminatie, geweld en onrecht.

Samen tegen criminaliteit

Ook Den Haag heeft te maken met ondermijnende criminaliteit. Drugscriminaliteit, mensenhandel en uitbuiting van (arbeids)migranten versterken het gevoel van onveiligheid. Toenemend excessief geweld onder jongeren vraagt om stevige extra stappen. Aanslagen zoals aan de Tarwekamp en het iedere zomer terugkerende geweld op Scheveningen zijn trieste dieptepunten. D66 gelooft in de eigen kracht van mensen, maar ook in de kracht van de overheid om misstanden aan te pakken.

D66 zorgt voor:

- **Het uitbannen van georganiseerde criminaliteit** uit onze straten. Dit door de, mede door D66 succesvol opgezette *Haagse stratenaanpak* uit te breiden naar kwetsbare gebieden als de Dierenselaan, Paul Krugerlaan en Wagenstaat.
- **De uitbreiding van de aanpak *Preventie met gezag***, die nu al in Zuidwest wordt toegepast om excessief geweld en radicalisering onder jongeren tegen te gaan, naar uit naar andere delen van de stad, zoals Loosduinen en Centrum.
- **Behoud van Scheveningen als iconische badplaats**. Te vaak is Scheveningen nu het toneel van ongeregelde heden. D66 wil het Actieplan Kust uitbreiden en aanscherpen om het toenemende geweld van jongeren op Scheveningen tegen te gaan.
- **Het meer weerbaar maken van jongeren**, ook digitaal. Dit doen we door te investeren in jeugdwerkers, bibliotheken, sportfaciliteiten en schoolverzuim actief aan te pakken.
- **Een geïntegreerde aanpak voor de bestrijding van jeugdcriminaliteit**, waaronder rivaliserende straatbendes, samen met gemeenten als Zoetermeer en Delft.
- **De bescherming van jongeren** tegen de verleidingen van criminaliteit door de persoonsgerichte aanpak (PGA lokaal) en de Aanpak Jeugdcriminaliteit krachtig voort te zetten.
- **Een einde aan mensenhandel en moderne slavernij** in Den Haag. D66 wil investeren in monitoring en inlichtingen om deze vormen van misdaad eerder in beeld te krijgen en sneller veilige opvang aan slachtoffers te kunnen bieden.
- Deelname van Den Haag aan **een landelijke wietproef**. Op deze manier worden coffeeshops van legaal gekweekte cannabis voorzien. Dit zal drugscriminaliteit en overlast in wijken beperken en ondermijning tegengaan.
- **Digitale veiligheid als topprioriteit**. Criminaliteit speelt zich al lang niet meer alleen op straat af, maar ook online. We zetten de aanpak 'High Impact Crimes' en digitale veiligheid voort en maken een actieplan om bewoners weerbaarder te maken tegen cyberdreigingen.
- Een moderne, effectieve aanpak van **digitale terreur**. D66 wil een onderzoek naar de mogelijkheden en haalbaarheid van een online gebiedsverbod.

Huiselijk geweld tegengaan

Huiselijk geweld is een persoonlijk drama voor betrokkenen en vaak onzichtbaar voor de buitenwereld. We bestrijden dit door een samenhangende en effectieve aanpak te ontwikkelen gericht op het wegnemen van de oorzaak van het geweld. Vroege signalering, laagdrempelige contactpunten en preventie zijn cruciaal.

D66 zorgt voor:

- **Meer voorlichting** aan scholen, zorgprofessionals, buurtteams en stop gesprekken door wijkagenten om signalen van huiselijk geweld eerder te herkennen.
- Meer plekken in **blijf-van-mijn-lijfhuizen** en (psychische) hulp voor kinderen en partners die dit treft.
- **Goede nazorg bij huiselijk geweld.** Dit kan de slachtoffers helpen om te gaan met het trauma maar ook voorkomen dat slachtoffers zelf later dader worden.
- **Een stevige aanpak van** dierenmishandeling, ook omdat dierenmishandeling een signaal kan zijn voor meerdere of andere problemen in de huiselijke sfeer.

Jezelf kunnen zijn

Iedereen in Den Haag hoort zichzelf te kunnen zijn. Deze vrijheid staat onder druk. Internationaal worden deze vrijheden ondermijnd. D66 blijft pal staan voor de liberale vrijheden waarvoor zo lang gevochten is. Afkomst, gender, geloof of andere overtuigingen spelen geen rol bij het beoordelen of veroordelen van mensen.

D66 zorgt voor:

- **Een keiharde aanpak van discriminatie in Den Haag.** Discriminatie heeft geen plek in onze mooie stad, net zoals moslimhaat, antisemitisme of andere vormen van racisme. We willen aandacht voor culturele sensitiviteit en historische bewustwording.
- **De erkenning dat etnisch profileren en institutioneel racisme structurele problemen zijn in onze samenleving.** We zetten de bestaande programma's op dit vlak voort en bereiden deze uit.
- **Een stevige campagne om geweld tegen de LHBTI-gemeenschap te stoppen** en het gevoel van onveiligheid, ook in het uitgaan, te verminderen. Voorlichting op scholen heeft hierin een sleutelrol.
- **Een keiharde aanpak van gendergerelateerd geweld, femicide en eerwraak.** Wijkagenten, jeugdzorg, huisartsen en hulpverleners worden beter getraind om signalen te herkennen en serieus te nemen. Voor slachtoffers komt er 24/7 toegankelijke, laagdrempelige en anonieme hulp, met voldoende veilige opvangplekken in de stad. De gemeente werkt intensief samen met de politie, Veilig Thuis en de rechtbank om rode vlaggen niet te missen.

Veilige straten

679 Veilige straten vormen de basis voor een veilige stad. Schone straten en goed werkende verlichting
 680 dragen bij aan een omgeving waarin mensen zich prettig en veilig voelen. Ongewenst gedrag, rommel
 681 en kapotte voorzieningen doen juist het tegenovergestelde en verminderen de leefbaarheid van
 682 buurten. Daarom is het belangrijk dat de openbare ruimte schoon, goed verlicht en veilig blijft, zodat
 683 iedereen zich welkom en op zijn gemak voelt.

D66 zorgt voor:

- 684 • **Een fijne straat voor iedereen.** We richten straten zo in zodat iedereen zich veilig voelt: groen,
 685 opgeruimd en goed verlicht. Hierbij betrekken we groepen die zich vaker onveilig voelen op straat,
 686 zoals vrouwen en kinderen.
- 687 • **Regelmatische wijkscouwen met vrouwen zodat onveilige plekken in beeld** komen en worden
 688 aangepakt. Als vrouwen veilig zijn, zijn we allemaal veilig.
- 689 • **Minder coffeeshops in de Weimarstraat** door de verplaatsing van twee coffeeshops naar andere
 690 delen van de stad.
- 691 • **Een verbeterde veiligheid rondom stations.** In het bijzonder rond station Hollands Spoor en de
 692 campus van de Haagse Hogeschool en ROC Mondriaan. We maken budget vrij om de omgeving
 693 veiliger en prettiger te maken. We doen dit samen met de betrokken omwonenden, ondernemers en
 694 onderwijsinstellingen.
- 695 • **Een stop op het gebruik van particulier vuurwerk op straat.** Alternatieve vuurwerk- of lichtshows
 696 in de stad in navolging van het landelijk vuurwerkverbod. De bestaande vuurwerkshows en de
 697 vreugdevuren op het strand blijven bestaan.

Veiligheid nabij

698 Iedereen – van inwoner tot buur en van professional tot bestuurder – draagt verantwoordelijkheid om
 699 geweld te voorkomen. Veiligheid ontstaat niet vanzelf; het vraagt om betrokkenheid, alertheid en actie
 700 van ons allemaal. Alleen door elkaar te steunen, signalen serieus te nemen en in te grijpen wanneer dat
 701 nodig is, kunnen we onze stad veilig houden en ervoor zorgen dat iedereen zich beschermd voelt.

D66 zorgt voor:

- 702 • **Meer boa's (buitengewone opsporingsambtenaren) om wijkagenten te helpen bij**
 703 handhavingstaken. Wijkagenten zijn de oren en ogen van de buurt en een cruciaal aanspreekpunt
 704 voor bewoners.
- 705 • **Nacht-BOA's voor extra toezicht tijdens uitgaansuren.** Zij houden, samen met de politie, toezicht
 706 tijdens het uitgaansleven en hierdoor wordt de veiligheid verhoogd.

- **Een versterkte inzet van buurtpreventie.** In veel wijken ondersteunen actieve bewoners de politie door onveilige situaties te signaleren en dit te melden bij de politie, maar ook door buurtgenoten aan te spreken op risico's. D66 wil de ondersteuning van deze waardevolle teams uitbreiden met trainingen en het faciliteren van een netwerk om van elkaar te leren.
- **Een actieve aanpak van straatintimidatie.** Straatintimidatie treft veel mensen in de stad, en vrouwen het vaakst. We gaan actief handhaven op plekken waar straatintimidatie het meest voorkomt.
- **Integrale handhavingsacties** om meerdere vormen van strafbaar gedrag tegelijkertijd aan te pakken. Denk aan drugshandel, mensenhandel, illegale huisvesting, belastingfraude, enz. D66 wil deze acties daarom uitbreiden met vier momenten extra per jaar.
- **Zeezwemlessen voor kinderen en volwassenen**, want de zee kan ook gevaarlijk zijn. Tegelijkertijd blijft ook reddingsbrigade onmisbaar.

Veiligheid als belangrijkste voorwaarde voor vrede en recht

Als internationale stad van vrede en recht heeft Den Haag een voorbeeldfunctie op het gebied van veiligheid. Met de in Den Haag gevestigde internationale instituties is Den Haag vaker doelwit van spionage en cybercriminaliteit. Internationale spanningen hebben ook effect op veiligheid (rondom ambassades en internationale instituties. Ook zijn er in de stad dagelijks demonstraties. Dit maakt Den Haag tot een unieke stad, maar ook met de nodige uitdagingen.

D66 zorgt voor:

- **De bescherming van het grondrecht om te demonstreren.** Demonstraties moeten daarom zo veel mogelijk worden gefaciliteerd, ongeacht de boodschap van de demonstratie. De veiligheid en vrijheid van andere mensen of de omgeving mag daarbij niet in het geding komen. De "lokale driehoek" van burgemeester, politie en OM weegt die belangen altijd tegen elkaar af.
- **Een effectieve strategie tegen toenemende spionage(pogingen)** vanuit het buitenland. De gemeente blijft met de internationale organisaties en met de Haagse Hogeschool en Universiteit Leiden werken aan cyberveiligheid van de stad en haar inwoners.
- Gezamenlijke publiekscampagnes om **de digitale weerbaarheid** van bewoners, ondernemers en de gemeente te vergroten.

Hoofdstuk 8

Goed bestuur en democratie

Een stad waar iedereen gehoord wordt

D66 gelooft in een democratie die niet stopt na het stemblokje. Democratie is een manier van samenleven waarin iedereen invloed kan uitoefenen op beslissingen die hen raken. In een tijd van groeiend wantrouwen en afstand tot de politiek, kiest D66 voor een overheid die mensen betreft, vertrouwen opbouwt en actief luistert. Want politiek is te belangrijk om aan politici alleen over te laten. Daarom werkt D66 samen met de inwoners van Den Haag aan een sterke, inclusieve en toekomstgerichte democratie. Een democratie waarin ook ongehoorde stemmen doorklinken en waarin ook de belangen van toekomstige generaties worden meegewogen bij het maken van beleid. Dat vraagt om een andere manier van besturen: opener, eerlijker en met meer ruimte voor participatie en tegenmacht. Alleen dan behouden we onze sterke democratie en wordt deze echt van iedereen.

Goed en verantwoord bestuur: macht en tegenmacht

Den Haag ligt het hart van de Nederlandse democratie. Daar hoort een levendige debaatcultuur bij, die verder strekt dan de politieke arena zelf. Een sterke democratie begint bij betrouwbaar en transparant bestuur. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat besluiten integer worden genomen en dat er controle is op macht. Daarom is het essentieel dat instituties zoals de gemeente(raad), de rekenkamer en de ombudsman stevig in hun schoenen staan – met voldoende middelen en onafhankelijkheid.

D66 zorgt voor:

- Meer inhoudelijke en personele **ondersteuning voor gemeenteraad**, rekenkamer en ombudsfunctie.
- **Actieve openbaarmaking** van raadsstukken, besluiten én gemeentelijke uitgaven op een toegankelijke manier.
- **Structurele dialoogmomenten en ruimte voor debat en kritisch geluid**, geïnspireerd op de traditie van open publiek debat zoals dat in Amsterdam plaatsvindt bij Pakhuis de Zwijger of De Rode Hoed.

Een betrouwbare, open en toegankelijke gemeente

De gemeente is er voor haar inwoners: benaderbaar, duidelijk en menselijk. D66 wil dat ambtenaren en bestuurders zichtbaar en aanspreekbaar zijn in de stad en dat ze actief contact onderhouden met bewoners. Door middel van buurtstages en wijkbezoeken komen zij direct in aanraking met wat er speelt in de wijken. Dat vergroot niet alleen hun betrokkenheid, maar zorgt er ook voor dat zij beter op de hoogte zijn van de zorgen en ervaringen van inwoners. Als mensen hulp nodig hebben, zou dat bij één loket te vinden moeten zijn. Dat vraagt om duidelijke taal, fysieke loketten in de buurt en een houding waarin fouten worden erkend en opgelost. Alleen zo herstellen we en bouwen we aan vertrouwen tussen inwoners en overheid.

D66 zorgt voor:

- **Buurtstages en wijkbezoeken** voor ambtenaren en bestuurders om betrokkenheid te vergroten.
- **Stadskamers of wijkloketten in elke wijk** voor persoonlijk en laagdrempelig contact met één vast aanspreekpunt.
- **Duidelijke communicatie**, bijvoorbeeld via begrijpelijke websites, een terugbelknop, toegankelijke bezwaarprocedures, heldere taal en de mogelijkheid onduidelijke brieven terug te sturen naar de gemeente.
- **Een oplossingsgerichte houding** richting inwoners, waarbij de gemeente het beleid herstelt als de rechter burgers in het gelijk stelt.
- **Minder regels**. Elke nieuwe regel gaat gepaard met het schrappen van een bestaande. Deze 'Eén erin, één eruit'-aanpak houdt de regeldruk beperkt en voorkomt extra lasten voor Haagse ondernemers, inwoners en organisaties.

Burgers betrekken via effectieve burgerparticipatie

Inwoners hebben waardevolle ideeën en willen steeds vaker actief bijdragen aan de stad. Te veel mensen hebben te weinig invloed op besluiten die hun leven raken. D66 streeft naar een democratie die mensen actief betreft, met vormen van inspraak die passen bij onze tijd. Daarom pleiten we voor burgerberaden: gelote inwoners leveren direct input voor beleid – eerlijk, representatief en vernieuwend, precies zoals onze democratie hoort te zijn.

D66 zorgt voor:

- Structurele inzet van **burgerberaden** bij complexe beleidsvraagstukken.
- **Gelote wijkraden** met budget en mandaat om hun buurt vorm te geven.
- **Vaste buurtbudgetten** voor bewonersinitiatieven zoals vergroening of sociale projecten.
- **Uitbreiding van het uitdaagrecht**, inclusief ondersteuning en heldere afspraken.
- **Brede betrokkenheid** bij beleid, ook van jongeren en minder gehoorde groepen.

Geef jongeren een serieuze stem in de stad

Voor een toekomstgerichte democratie is het essentieel dat ook jongeren volwaardig kunnen meedenken en meebeslissen over de stad waarin zij opgroeien. Op dit moment zijn jongeren echter nog steeds ondervertegenwoordigd in de politiek, waardoor zij moeilijker hun stem kunnen laten horen. Dit terwijl beslissingen die vandaag worden genomen, juist grote invloed hebben op hún toekomst. Om jongeren meer een stem te geven, wil D66 hen beter betrekken bij beleid via effectieve jongerenraden, gemeentebestuur toetsen op langetermijneffecten, en jongeren betrekken via maatschappelijke stages en nieuwe vormen van participatie.

D66 zorgt voor:

- Structurele plek voor **jongerenraden** in het lokale beleid.
- Invoering van **een generatietoets** bij grote beleidskeuzes.
- Het instellen van **een Ombudsman voor Toekomstige Generaties**, of voor uitbreiding van het takenpakket van de gemeentelijke ombudsman zodat ook de belangen van toekomstige generaties worden behartigd.
- **Maatschappelijke stages** voor jongeren om hun stad beter te leren kennen en bij te dragen.

Onafhankelijke lokale media en journalistiek

Onafhankelijke en objectieve media en journalistiek zijn essentieel voor een gezonde democratie. Ze houden bestuurders scherp, brengen verhalen van bewoners naar voren en zorgen dat iedereen – ongeacht achtergrond of woonwijk – toegang heeft tot betrouwbare informatie. In Den Haag staan lokale journalisten steeds vaker onder druk door beperkte financiële ruimte en afnemende bereikbaarheid. D66 wil dat onafhankelijke journalistiek gesteund wordt, met extra aandacht voor toegankelijkheid en innovatie, zodat iedereen – in elke wijk – goed geïnformeerd blijft.

D66 zorgt voor:

- Structurele financiering voor onafhankelijke **onderzoeksjournalistiek**.
- **Toegankelijk lokaal nieuws** via bibliotheken, wijkcentra en online platforms zoals de muurkranten.
- **Ondersteuning van samenwerking en innovatie** binnen de lokale journalistiek.

Gezonde gemeentelijke financiën: eerlijk, duurzaam en toekomstbestendig

Een sterke stad begint met gezonde financiën. Zonder solide en toekomstbestendig financieel beleid kan de gemeente niet goed functioneren, laat staan investeren in een leefbare en rechtvaardige stad voor álle inwoners. D66 kiest daarom voor een financieel beleid dat gericht is op lange termijn stabiliteit, waarin keuzes worden gemaakt met oog voor sociale gelijkheid, duurzaamheid en betrokkenheid van bewoners.

Financiële gezondheid betekent voor ons meer dan alleen het op orde hebben van de cijfers. Het betekent ook transparantie, heldere communicatie en een gemeentebegroting die ruimte biedt voor investeringen die de stad sterker maken. We willen voorkomen dat snelle bezuinigingen later schadelijke gevolgen hebben. Een belangrijk uitgangspunt is dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en dat de vervuiler betaalt. Belastingen en heffingen moeten eerlijk zijn en bijdragen aan een schonere en duurzamere stad.

Eerlijk en toekomstbestendig inkomstenbeleid

De middelen die de gemeente binnenkrijgt, worden op een rechtvaardige en toekomstbestendige manier gegenereerd. D66 pleit voor een belastingstelsel waarin zowel inwoners als ondernemers eerlijk bijdragen naar draagkracht en waarbij duurzame keuzes worden beloond. Daarnaast vraagt de financiële toekomst van de stad om creativiteit en samenwerking: innovatieve financieringsvormen en partnerschappen met bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers zijn nodig om Den Haag sterker en duurzamer te maken.

D66 zorgt voor:

- **Het geleidelijk verhogen van de OZB** naar het gemiddelde van de grote steden. Hiermee ontstaat extra ruimte om te investeren in de stad.
- **Een eerlijke afvalstoffenheffing**, gebaseerd op de samenstelling van het huishouden en de hoeveelheid gescheiden afval. Dit stimuleert afvalscheiding en vermindert zwerfafval.
- **Meer groene belastingen** volgens het principe 'de vervuiler betaalt', waarmee inwoners en bedrijven worden gestimuleerd om te verduurzamen en bij te dragen aan de energietransitie.
- **Maatschappelijke fondsen en cofinanciering** met bewonersinitiatieven die bijdragen aan duurzaamheid, sociale cohesie en leefbaarheid.
- **Helder geformuleerde subsidies** met duidelijke doelen en criteria, zodat maatschappelijke impact wordt gemaximaliseerd.

Verantwoord uitgeven en efficiënt bestuur

Verantwoord uitgeven en efficiënt bestuur zijn minstens zo belangrijk als het op een eerlijke manier binnenhalen van middelen. Het gaat er niet alleen om hoe we geld genereren, maar vooral ook om hoe we het besteden. Elke euro moet doelgericht worden ingezet, met oog voor effectiviteit, maatschappelijke impact en het behoud van budget voor essentiële thema's zoals buitenruimte, duurzaamheid, onderwijs, cultuur, jeugdzorg en veiligheid. Transparantie en vertrouwen staan hierbij centraal, zodat inwoners beter kunnen volgen wat er met hun geld gebeurt.

D66 zorgt voor:

- **Regelmatige evaluatie** van gemeentelijke taken en organisatie, inclusief de vraag of de gemeente wel de juiste taken uitvoert.
- Efficiënter inzetten van middelen door maatregelen in **de gemeentelijke overhead**.
- **Beperken van marketinguitgaven**, waar mogelijk overgelaten aan het bedrijfsleven.
- Stoppen met werkgelegenheidsprojecten die aantoonbaar weinig opleveren, waarbij we in een krappe arbeidsmarkt ook **meer vertrouwen geven aan de eigen verantwoordelijkheid** van inwoners.
- **Minder bureaucratie en controles**, met als uitgangspunt vertrouwen in mensen in plaats van wantrouwen.
- **Meer transparantie** door begrijpelijke rapportages en burgerbegrotingen.

Samen bouwen aan de toekomst

Conceptverkiezingsprogramma D66 Den Haag 2026-2030

